

Ива Кънчева Трифонова

Родена в гр. София, 1977 г.

Е-поща: iva_3@abv.bg

iva.workpost@gmail.com

Област на научна квалификация

История на българския език и народностна култура, историческа диалектология и лексикология, текстология и издания на южнославянски средновековни текстове, библейски и парабиблейски текстове.

Образование, научни степени и звания

1991-1996 Средно образование: 73 СОУ с преподаване на чужди езици „Владислав Граматик”, гр. София, профил: немски, руски и български език.

1996-2001 Висше образование: образователно-квалификационна степен магистър, специалност българска филология, Факултет по славянски филологии, Софийски университет „Св. Климент Охридски”.

2002-2005 Докторантура: Редовен докторант, държавна поръчка, по български език (история на българския език) към Катедра по кирилометодиевистика, Факултет по славянски филологии, Софийски университет „Св. Климент Охридски”.

2008-2015 Месторабота: главен асистент към Кирило-Методиевския научен център при Българска академия на науките.

2016- Месторабота: доцент към Кирило-Методиевския научен център при Българска академия на науките.

Специализации

01.10.2005–28.02.2006 Специализация във Виенския университет, Австрия, по програмата „Ernst Mach” на ASO-Sofia.

10.2007–03.2008 Следдокторска специализация в Кирило-Методиевския научен център към БАН. Тема на изследване: „Лексиката на най-стария български препис на Апокалипсиса на св. Йоан Богослов в контекста на българските преводачески школи през Средновековието”, с научен консултант: проф. д-р Мария Йовчева.

01.12.2012-01.12.2014 Следдокторска специализация в Свободния университет в Берлин. По проект „Slavonic Apocryphical Heritage“, ръководител: проф. д-р Флорентина Бадаланова Гелер, към Research Group D-4: Immaterial Causes and Physical Space, Excellence Cluster 264 Topoi (Freie Universität, Berlin).

01. 10.2017 – 30.11. 2017 Следдокторска специализация в Свободния университет в Берлин (Германия). По проект: „Visitors from Heaven, Visitors to Heaven: Judaeo-Christian Encounters and the Last Lingua Sacra of Europe” (Freie Universität Berlin & German-Israeli Foundation for Scientific Research and Development).

01.2-31.3 & 1-31.8. 2018 Следдокторска специализация в Свободния университет в Берлин (Германия). По проект: „Slavonic Parabiblical Heritage” (Freie Universität Berlin, Fachbereich Geschichte- und Kulturwissenschaften (Wissensgeschichte).

Езици

Майчин език – български.

Владее – руски, английски, немски.

Ползва – славянските езици, старобългарски, старогръцки.

Научна и изследователска дейност

1. „Кирило-Методиевото културно наследство и неговите български и европейски измерения”, финансиран от Фонд „Научни изследвания” към Министерството на образованието, младежта и науката.

2. „Енциклопедия Slavica Sanctorum: Светци и свети места в България“, финансиран от Фонд „Научни изследвания“ към Министерството на образованието, младежта и науката (<http://www.eslavsanct.net>).
3. „Електронна база-данни Operum patrum Graecorum versiones slavicae: каталогизиране и проучване на съчиненията от Йоан Златоуст в старобългарски превод, финансиран от програма „Млади учени“ на Фонд „Научни изследвания“ към Министерството на образованието, младежта и науката (<http://www.versiones-slavicae.com/bg/>)
4. „Информатика, граматика, лексикография (BG051PO001-3.3.06 “Подкрепа за развитието на докторанти, постдокторанти, специализанти и млади учени”“ (<http://cyrillomethodiana.uni-sofia.bg/index.php/about/287-2012-10-17-09-01-27>)
5. „Slavonic Apocryphical Heritage“, Research Group D-4: Immaterial Causes and Physical Space, Excellence Cluster 264 Topoi (Freie Universität, Berlin) (2013-2015) (<https://www.topoi.org/>)
6. „Visitors from Heaven, Visitors to Heaven: Judaeo-Christian Encounters and the Last Lingua Sacra of Europe“, Freie Universität Berlin, German-Israeli Foundation for Scientific Research and Development (2016-2017)
7. „Slavonic Parabiblical Heritage“, Freie Universität Berlin, Fachbereich Geschichte- und Kulturwissenschaften (Wissensgeschichte) (2017-2018)
8. „From the Holy Land to the Holy Church: Apostolic Missions and Pilgrimage and the Formation of Christianity during the Late Antiquity and Middle Ages“, Българска академия на науките, Международно сътрудничество в рамките на междуакадемични договори и спогодби (2017-2019)
8. „Littera scripta manet“, Софийски университет „Св. Климент Охридски“ (2019)
9. „Enoch Within and Outside the Books of Enoch: Parabiblical Writings, Iconography and Oral Tradition“, European Association of Biblical Studies (2019-2024) (https://eabs.net/EABS/Research-Units/Research_Units/Research_Units_2020/Enoch_within_and_outside_the_Books_of_Enoch.aspx)
10. „Изграждане и развитие на Център за върхови постижения „Наследство БГ“ (2018-2023), Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“, приоритетна ос 1 „Научни изследвания и технологично развитие“, Процедура BG05M2OP001-1.001 „Изграждане и развитие на центрове за върхови постижения“, Компонент 4 „Нови технологии в креативните и рекреативните индустрии“ (<http://www.nasledstvo.bg/>)

11. „Национална интердисциплинарна изследователска Е-инфраструктура за ресурси и технологии за българското езиково и културно наследство, интегрирана в рамките на европейските инфраструктури CLARIN и DARIAH (КЛАДА-БГ) (2018-2023) (<https://clada-bg.eu/bg/>)
12. „Манастирските библиотеки в южнославянските земи и Русия през XIV-XVI в.“, Фонд „Научни изследвания“, Програма за двустранно сътрудничество България-Русия (2019-2021)
13. Националната научна програма „Културноисторическо наследство, национална памет и обществено развитие (КИННПОР)“, Министерството на образованието (<https://kinnpor.uni-sofia.bg/>)
14. „Южнославянски кописти и скриптории от XIV век (палеографска атрибуция и онлайн реперториум)“, Фонд „Научни изследвания“, Програма за фундаментални изследвания (2020-2024) (https://www.facebook.com/Kopisti14/?ref=pages_you_manage)
15. Национална научна програма „Развитие и утвърждаване на българистиката в чужбина“ (МС 205/07.04.2022) (2022-2025)

Преподавателска дейност

2009-2012 **Хоноруван преподавател** към Катедра по кирилometодиевистика, Факултет по славянски филологии, Софийски университет „Св. Кл. Охридски“: старобългарски език на специалности - „Балканистика“, „Руска филология“, „Славянски филологии“; история на българския език на специалност „Българска филология“.

15.04 - 30.06.2012 **Хоноруван преподавател** по старобългарски език в Националната гимназия за древни езици и култури „Св. Кирил Философ“, гр. София.

2015 **Хоноруван преподавател** по старобългарски език към Катедра по кирилometодиевистика, Факултет по славянски филологии, Софийски университет „Св. Кл. Охридски“ на специалности „Балканистика“, „Славянски филологии“.

2017 **Хоноруван преподавател** по старобългарски език към Катедра по кирилometодиевистика, Факултет по славянски филологии, Софийски университет „Св. Кл. Охридски“ на специалност „Руска филология“.

2012-2019 Гост лектор по Програмата за преподавателска мобилност на Програма „Еразъм+“ в Университета „Константин Философ“ (Нитра, Словакия), Университета „Адам Мицкевич“ (Познан, Полша) през 2016 и 2019, Ягелонския университет (Краков, Полша) през 2017.

2020- **Хоноруван преподавател** по български език и литература към Първа частна английска гимназия „Уилям Шекспир – Интелект Инвест“, гр. София.

Книги и монографии

1. Трифонова, И. Ръкописната традиция на Книга Откровение сред южните славяни: Т.1. Сръбският нетълковен препис от XIV в. София: КМНЦ-БАН, 2022, ISBN:978-954-9787-55-9, 344.
2. Найденова, Д., Мирчева, Б, Зашев, Е., Илиева, Т, Трифонова, И., Златева, Е. Интерактивни образователни ресурси за живота и делото на Кирил и Методий. София: КМНЦ-БАН, 2023, ISBN:978-954-9787-61-0, 335.

Други публикации

I. Научни публикации:

1. Трифонова, И. Старобългарски думи за *клетва*. – В: Култ и обредност. София, 2001, 103-105.
2. Трифонова, И. За основите на старата българска клетва и нейното развитие (за една теория по езикови данни) - В: Езици на общуването. София, 2003, 100-110.
3. Трифонова, И. За *навѣт`клетва, проклинание`* – произход и семантика – В: Езици на общуването. София, 2003, с. 167-170.
4. Григоров, Г., И. Трифонова. Гранична топонимия на българската държава през Средновековието (коренът *вард-) – В: Етнос и менталност. София, 2004, 238-244.
5. Савова, В., И. Трифонова. Знакът *стрела* в представите на средновековния човек – В: Между демони и ангели: Доклади от международна научна конференция, проведена в Лесидрен от 30. август до 1. септември 2001 г. София, 2005, 127-136.

6. Трифонова, И. Вербални и невербални форми на клетва: Делокутивни глаголи за означаване на клетвени изрази. – В: Нѣсть ученикъ надѣ учителемъ своимъ: Сб. в чест на проф. дфн Иван Добрев, член-кореспондент на БАН и учител. София, 2005, 528-536.
7. Трифонова, И. Идея Страшного суда или суд в книге Откровение св. Иоанна Богослова – В: Материалы международной научно-практической конференции “Актуальные проблемы обеспечения прав и свобод человека и гражданина в современном мире”. Казань, 2005, с. 147-152.
8. Trifonova, I. Copies of the Book of Revelation of St. John in Festal Collections - Scripta & e-Scripta, 3-4, 2006, 285-306.
9. Трифонова, И. Книга Откровение на св. Йоан Богослов в Кирило-Методиевската книжовна традиция (Южнославянските кирилски преписи). - Електронно списание LiterNet, 07.03.2007, № 3 (88) - http://liternet.bg/publish20/i_trifonova/kniga.htm
10. Трифонова, И. Клетвите в лексикалната система на езика – В: Годишник на СУ „Св. Климент Охридски”, 96-97, 2007, 43-90.
11. Трифонова, И. За Страшния съд или за Съда в книга Откровение на св. Йоан Богослов. – В: Етнология на пространството. Ч. 2. С., 2008, с. 277-292.
12. Трифонова, И. Към историята на новобългарския превод на библията (Преводаческите бележки на Неофит Рилски) - Електронно списание LiterNet, 08.07.2009, № 7 (116) - http://liternet.bg/publish20/i_trifonova/kym_istoriiaata.htm
13. Трифонова, И. Архивът на Неофит Рилски в Научния архив на БАН - Наука, XXI, 4, 2011, 44-49.
14. Трифонова, И. Речникът на Неофит Рилски (Словарь българско-гръцкѣй въ старытѣ и новы нарѣчія) – В: Наследството на отец Неофит Рилски: изкуствоведски, богословски и филологически аспекти. София, 2012, 259-268.
15. Kostadinova, P., I. Trifonova. The Language of the Holy Brothers Kiril and Metodiy and the Modern Bulgarian Standard (Literary) Language: Some Projections – In: Tradícia a prítomnosť misijného diela sv. Cyrila a Metoda, 2013, 441-451.
16. Трифонова, И. *Narratio Aphroditiani* или Сказание на Афродитиан за чудото, което стана в персийската земя (Издание на текста по НБКМ № 432 от XVI век) – В: Име и святост, 13. София, 2014, 130-148.
17. Трифонова, И. Южнославянската редакция на Тълковния апокалипсис (Речник-индекс и издание на запазената част от Националната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий, София, № 101, XVI в.) – В: Palaeoslavica 2014, XXII, 1, 119-163. ISBN 1070-5465.

18. Трифонова, И. „За елинските мъдреци“ в НБКМ 774 – В: Сборник доклади и материали от заключителната конференция. София, 29-30.06.2015. София, 2015, 198-210.
19. Trifonova, I. *NARRATIO APHRODITIANI* and its third Slavonic Translation – In: *Palaeoslavica*, XXIII, 1, 2015, 144-158.
20. Трифонова, И. Третият славянски превод на Сказанието на Афродитиан в състава на Словото за Рождество Христово от Йоан Дамаскин (публикация по Ръкопис 2/23 от сбирката на Рилския манастир, XV в.) – В: Кирило-Методиевски четения 2015. Юбилеен сборник. София, 2015, 207-220.
21. Трифонова, И. Сказанието на Афродитиан – нови данни за ръкописната традиция на текста (преписът в Сборник Aks.2743 от Народната библиотека във Варшава) – *Palaeobulgarica*, XXXIX (2015), 3, 71-96.
22. Трифонова, И. Из историята на българското езикознание – *Наука*, XXV, 6, Съюз на учените в България, 2015, 42-45.
23. Трифонова, И. Откровение св. Иоанна Богослова среди православных славян и в южнославянской письменности – *Studia Ceranea*, 6, *Widawinctwo Uniwersytety Lodzkiego*, 2016, 177-204.
24. Трифонова, И. *Мене, текел фарес*, или за един исторически наратив за Вавилонския плен в сръбски сборник от XV в. (превод, адаптиран вариант на текста и речник) – *Образ, мит, текст* (= Годишник на Асоциация „Онгъл“, Т. 14, год. X), Импресарско-издателска къща "РОД", 2016, 324-346.
25. Трифонова, И. Към въпроса за лексиката в Книга Откровение на св. Йоан Богослов с оглед на християнските библейски преводи - *Palaeobulgarica*, 42 (2018), 1, 60-97.
26. Трифонова, И. „За дванадесетте камъка“ (*De duodecim gemmis*) на Епифаний Кипърски в състава на южнославянската тълковна редакция на Апокалипсиса - *Palaeobulgarica*, 42, 4, КМНЦ-БАН, 2018, 73-90.
27. Трифонова, И. Специфична лексика в гръцкия текст на Книга Откровение на св. Йоан Богослов. Митове. Стереотипи. Мистификации (= Годишник на Асоциация Онгъл, т. 17), Издателска къща РОД, 2019, 156-184.
28. Трифонова, И. Слово за звездата Ирани: история на текста и критическо издание. "ПАМЕТ - НАСЛЕДСТВО - КУЛТУРА (Етнологката перспектива)" (= Годишник на Асоциация "Онгъл", 18), ИК „РОД“, 2019, 255-276.
29. Трифонова, И. Протоевангелието на Яков (*Protevangeliium Jacobi*) в две слова от Сборник № 681 от Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“. Кирило-Методиевски четения 2019, УИ „Свети Климент Охридски“, 2020, 83-103.

30. Трифонова, И. Какво виждат очите в манастирските библиотеки, или как влъхвите откриха Богородица и Младенеца. *Widzę, więc wiem. Ana Samardžić, Ninoslav Radaković (red.) (= Filologia Słowiańska nr 50)*, Wydawnictwo Naukowe UAM. Poznań, 2020, 205-216.
31. Трифонова, И. Историята на българския език и речникът на Неофит Рилски. *Bułgarystyka – tradycje i przyszłość/Българистиката – традиции и бъдеще*, Polska Akademia Nauk, Oddział w Poznaniu, 2020, 91-98.
32. Трифонова, И. Наследството на йеромонах Неофит Рилски. Сборник в чест на д. ф. н. Анна-Мария Тотоманова, София: УИ „Св. Кл. Охридски“, 2021, 251-260.
33. Трифонова, И. Словото за Второто пришествие - Йоан Богослов или Йоан Златоуст: идентификация и история на превода. Кирило-Методиевски четения 2020, София: УИ "Св. Климент Охридски", 2021, 131-144.
34. Trifonova, I. The Cultural and Historical Legacy of Acad. Stefan Mladenov (1880–1963). *Z Badań nad Książką i Księgozbiórami Historycznymi*, 17, 2, Uniwersytet Warszawski, 2023, 211-229.
35. Трифонова, И, Искра Христова-Шомова, Иван П. Петров. Речник-индекс на Службата за св. Наум Охридски. Твърдина на православието: Прослава на Свети Наум Охридски (= Библиотека Охридски извори 10). София: УИ "Св. Климент Охридски", 2023, 171-234.
36. Трифонова, И. Искони бя слово: Поклоннически места, свързани с паметта на св. Йоан Богослов. Кирило-Методиевски места на паметта в българската култура (= Библиотека Легенда). София: КМНЦ-БАН, 2023, 363-392

II. Рецензии, обзори и представления:

1. Трифонова, И. Пета международна хилендарска конференция „Любовта към учението и отдаването на Бога в православните манастири“ 8-14. IX. 2002 г. Рашка, Югославия – Българистика, 6, 2003, 11-24.
2. Димитрова, М., И. Трифонова. За Йов и София, или за новата книга на Искра Христова – *Palaeobulgarica*, 2007, № 4, с. 113-118.
3. Трифонова, И. Многократните преводи в южнославянското средновековие: Доклади от международната конференция. София, 7-9 юли 2005 г. – *Старобългарска литература*, 37–38, 2008, 281-285.
4. Trifonova, I. IN *STOLIS REPROMISSIONS. SAINTS AND SAINTHOOD IN CENTRAL AND EASTERN EUROPE*. Edited by Adelina Angusheva-Tihanova, Margaret

- Dimitrova, Rossina Kostova, and Rossen R. Malchev. Sofia: ROD, 2012, 520 pp. – Scripta&E-scripta, 2013, 299-304.
5. Badalanova Geller, F., I. Trifonova. Slavonic Apocryphal Heritage Online Database – Comparative Oriental Manuscript Studies Newsletter № 6, Juli 2013, 6-7.
  6. Бадаланова Гелер, Ф., И. Трифонова, П. Павлович. Енохичният хронотоп: Апокрифен дискурс – Palaeobulgarica, 38, 2, 2014, 121-128.
  7. Трифонова, И. Цар-Самуилова България и положението в Югоизточна Европа през погледа на съвременната византинистика и медиевистика - Palaeobulgarica, 40, 2, 2016, 93-104.
  8. Генчева, Н., Ц. Данова, Л. Илиева, И. Рашева, К. Станев, И. Трифонова. Международна научна конференция „Св. Климент Охридски“ в културата на Европа (София, 25-27 ноември 2016) - Palaeobulgarica, 41, 1, 2017, 102-124.
  9. Трифонова, И. Нови перспективи за проучване на средновековните библейски и апокрифни текстове. Palaeobulgarica, 42, 3, КМНЦ-БАН, 2018, 90-95.
  10. Трифонова, И. Иван Добрев: scripta erudita. Palaeobulgarica, 4, КМНЦ-БАН, 2019, 101-107.
  11. Трифонова, И, Т. Пентковска. Нов културно-исторически принос към балканската и руската книжовна история през XIV-XVI век. Palaeobulgarica, 45, 3, БАН „Проф. Марин Дринов“, 2021, ISSN:0204-4021, 147-157.
  12. Трифонова, И. Манастирските библиотеки в южнославянските земи и Русия през XIV-XVI век. Българистика, 42, Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 2021, 81-87.
  13. Трифонова, И. Южнославянските кописи и скриптории през призмата на съвременните палеографски търсения. Palaeobulgarica, XLVI, 2, КМНЦ-БАН, 173-183.
  14. Трифонова, И. Сборник в чест на проф. д.ф.н. Татяна Славова. Palaeobulgarica, 4, БАН-КМНЦ, 2023, 207-217.

III. Преводи:

1. Разчитане и набор на текст, превод на новобългарски език – В: Духовни образи. Руски илюстриран синодик. Изследване Иванка Гергова. София: „Проф. Марин Дринов“, 2013.
2. Савова, В., И. Трифонова, В. Велинова, И. Христова-Шомова, М. Димитрова. Старобългарската *Служба за св. Климент Охридски* и *Службата за св. Пантелеймон*. Наборно издание, 81-115 – В: Песни за Климент. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2016.

3. Христова-Шомова, И., П. Петков, Е. Дикова, И. Петров, В. Савова, А. Димитрова, А. Ангушева, И. Трифонова. Служба за св. Климент Охридски и Житие от Димитър Хометиан, преведена от гръцки. Наборно издание, 218-307. – В: Песни за Климент. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2016.

IV. Редакция:

1. Sapere Aude: Сборник в чест на проф. дфн Искра Христова-Шомова. София, УИ „Св. Климент Охридски“, 2020.

Членство в национални и международни организации, асоциации и др.

Balkan History Association

Society of Biblical Literature

European Association of Biblical Studies